මාධ්‍ය වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාව

ශ්‍රී ලංකා කර්තෘ සංසදය විසින් සම්පාදනය කරනු ලැබ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම විසින් පිළිගැනුණු මාධ්‍ය වෘත්තිය ප්‍රතිපත්ති (ආචාර ධර්ම) සංග්‍රහයයි.

1. පූර්විකාව

සියලු පුවත්පත් ආයතන හා පුවත්පත් කලාවේදීන්ද/වේදිනියන්ද කෙරෙහි බලපාන මේ මාධ්‍ය වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති සංග්‍රහය, ශ්‍රී ලංකා මුද්‍රිත මාධ්‍ය නිදහස්වද පාඨක අවශ්‍යතා සහ අපේක්ෂා පිළිබඳ වගකීමෙන් හා සංවේදීතාවෙන් යුතුවද පවත්වා ගැනීමත් ඒ අතරම පුවත්පත් කලාවේ උසස්තම ප්‍රමිති ආරක්ෂා කිරීමත්ද අරමුණු කොට ගත්තකි.

මාධ්‍ය නිදහසට එරෙහිව ක්‍රියාත්මකවන විකෘති වාණිජත්වයෙන් හෝ පටු ආත්මාර්ථයේ අහිසි බලපෑමෙන්ද නිර්බාධකව නිරවද්‍යතාව හා වෘත්තීය අව්‍යාජත්වය උදෙසා දරන ප්‍රයත්නයද පොදු ජන සුබ සිද්ධිය සඳහා ගවේෂණාත්මක පුවත්පත් කලාවේ උසස්තම සම්ප්‍රදාය සහතික කිරීමද මේ මාධ්‍ය වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති සංග්‍රහයෙන් ප්‍රයත්න දැරේ. සිය ප්‍රබල මත දැරීමේ හා ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ නිදහස පුවත්පතටත් පුවත්පත් කලාවේදීන්ටත්/වේදිනියන්ටත් හිමි වන අතරම අන්‍යයන්ගේ අදහස් කෙරෙහි නිසි සැලකිලි දැක්වීමටත් සමාජය කෙරෙහි සිය වගකීම් පිළිබිඹු කිරීමේ උත්සාහයක යෙදීමටත් පුවත්පත් හා පුවත්පත් කලාවේදීහු වගබලා ගත යුත්තෝය.

මේ මාධ්‍ය වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාව, පුද්ගලයාගේ අයිතිය මෙන්ම කරුණු දැන ගැනීමට පොදු ජනතාවට ඇති අයිතියද ආරක්ෂා කරයි. ඒ අයිතිය ප්‍රකාශනයෙන් මෙන්ම හරයෙන්ද සම්පූර්ණයෙන්ම ආරක්ෂා විය යුතු අතරම පුද්ගල අයිතිය කෙරෙහි දැක්වෙන ගෞරවයට අදාළව එහි අන්තර්ගත වගකීම අන්කිසිවකට හිලවු වන තරමට පටු අන්දමින් හෝ පොදුජන සුබසිද්ධිය උදෙසා කැරෙන ප්‍රකාශය වැළැකෙන තරමට පුළුල්ව හෝ නිර්වචනය නොවිය යුත්තේය.

පැමිණිලි විසඳීමේදී කර්තෘවරුන්/වරියන් පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම සමග ක්ෂණික සහයෝගිතාවෙන් කටයුතු කළ යුතුය. වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාව උල්ලංඝනය කර ඇතැයි නිගමනය වන සෑම ප්‍රකාශනයක්ම එම තීන්දුව නිසි ප්‍රමුඛතාවක් හා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම පිළිබඳ සඳහනක් සහිත සිරස්තලයක්ද ඇතිව පළ කළ යුත්තේය

2. නිරවද්‍ය වාර්තාකරණය

2.1 නිවැරැදිවත් විකෘතියකින් තොරවත් ප්‍රවෘත්ති වාර්තා කිරීම හා ඡායාරූප පළ කිරීම සඳහා මාධ්‍යය සාධාරණ පරෙස්සමකින් ක්‍රියා කළ යුත්තේය.

2.2 වාර්තාවල නිරවද්‍යතාව, එය පළ කැරෙන්නට කලින් සොයා බැලීම සඳහා කර්තෘවරුත් ඒ ඒ පුවත්පත් කලාවේදියෝත් සෑම සාධාරණ ප්‍රයත්නයක්ම දැරිය යුත්තෝය. එවැනි සොයා බැලීමක් ප්‍රායෝගිකව නොකළ හැකි අවස්ථාවකදී ඒ බව වාර්තාවෙහි සඳහන් කළ යුතුය.

2.3 කර්තෘවරුන්/වරියන්, බාහිරව ලිපි සැපැයීමෙහි යෙදෙන ලේඛකයන්/ලේඛිකාවන් ඇතුළු කාර්ය මණ්ඩලත් අසත්‍ය හෝ නිවැරැදි නොවන බව තමන් දන්නා වූද එසේයැයි විශ්වාස කිරීමට තමන්ට හේතු ඇත්තාවූද කිසිදු කරුණක් තහවුරු වන අන්දමින් පළ නොකළ යුත්තේය.

2.4 පොදු ජන සුබ සිද්ධිය සඳහා ගවේෂණාත්මක පුවත්පත් කලාවෙහි නියැළෙන ලෙස ප්‍රකාශන දිරිමත් කැරේ.

3. නිවැරැදි කිරීම් හා සමා අයැදීම

3.1 වාර්තාවක් කරුණු අතින් වැරැදියැයි කර්තෘට පෙනී යන අවස්ථාවකදී එය නිසි ප්‍රමුඛතාවක් හා යෝග්‍ය වන්නේ නම් සමා අයැදීමක්ද ඇතිව, එම නිවැරැදි කිරීම හා සමා අයැදීම පීඩිත පාර්ශවයේ කැමැත්තට පටහැනි වන අවස්ථාවකදී හැර, අනෙක් හැම විටෙකදීම වහාම නිවැරැදි කළ යුත්තේය.

4. පිළිතුරු දීමට අවස්ථා

4.1 කරුණු අතින් සාවද්‍ය ප්‍රකාශන නිසා පුද්ගලයන්ගේ හෝ සංවිධානවල හෝකීර්තියටගෞරවයට,නම්බුවට,හැඟීම්වලට පෞද්ගලිකත්වයට හා නිලයට හානි සිදුවන්නේ නම්, ඒ ප්‍රකාශනවලට පිළිතුරු දීම සඳහා සාධාරණ හා යුක්ති සහගත අවස්ථාවක් ඒ පුද්ගලයනට හෝ සංවිධානවලට හෝ දිය යුත්තේය. එම පිළිතුරු සිය කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා පැමිණිලිකරු/පැමිණිලිකාරිය කරන ප්‍රකාශයට සීමා විය යුතු අතරම, සිදුවිණැයි කියන වරද නිවැරැදි කිරීම පිණිස අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා එය දීර්ඝද නොවිය යුත්තේය.

4.2 වරද ගැන සමාව අයැදීම හෝ කනගාටුව පළ කිරීම වෙනුවට පැමිණිලිකරුගේ/පැමිණිලිකාරියගේ පිළිතුරට ප්‍රතිචාර දක්වන කතුවරු හෝ පුවත්පත් කලාවේදියෝ ඊට පිළිතුරු දීමේ තවත් අවස්ථාවක් අතෘප්ත පාර්ශවයට සලසා දීමට සූදානම් විය යුත්තෝය.

5. රහස්‍ය මූලාශ්‍ර

5.1 තොරතුරුවල රහස්‍ය මූලාශ්‍රය, එය අනාවරණය කිරීමේ අවසරය ඒ මූලාශ්‍රයෙන්ම නොලැබෙන තෙක් හෙළිදරව් නොකිරීමේ සදාචාරාත්මක වගකීමක් සෑම පුවත්පත් කලාවේදියකුටම/වේදිනියකටම ඇත්තේය.

6. පොදු වාර්තාකරණය හා ලිවීම

6.1 කම්පන හෝ හිත් වේදනා ඇති කරන ආකාරයේ සමාජ ප්‍රශ්න, එනම් කෲරත්වය,ප්‍රචණ්ඩත්වය,මත්ද්‍රව්‍යඅපයෝජනය, දුෂ්ටත්වය,පරපීඩා/කාමුකත්වය, ලිංගික පීඩනය හා අශිෂ්ටත්වයද යනාදිය පිළිබඳ කරුණු වාර්තා කිරීමේදී ඊට සම්බන්ධ ඡායාරූප හා චිත්‍ර, අවශ්‍ය සංවේදීතාවෙන් හා විචාර බුද්ධියෙන් යුතුව මෙන්ම පොදුජන යහපත උදෙසා කරුණු ප්‍රකාශයට පත් කිරීම පිළිබඳ තමන්ගේ වගකීමට යටත්ව ද ඉදිරිපත් කිරීමට පුවත්පත විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුත්තේය.

6.2 අපරාධ හා අපරාධ නඩු පිළිබඳ තොරතුරු හා වාර්තා කිරීමේදී ප්‍රකාශන නීතියෙන් හා පොදු ජන යහපත පිළිබඳ සාධකයෙන්ද යන දෙවිදියෙන්ම අවසර ලැබෙතොත් විනා එසේ නොවේ නම්

I. ලිංගික අපරාධවලට ලක්වූවන්ගේ නම් හෙළිදරව් නොකළ යුතුය.
II. සාපරාධී වරදක් සම්බන්ධයෙන් චෝදනා ලත් වයස අවුරුදු 16 ට අඩු හා පෙර දඬුවම් නැති කිසිදු බාලයකුගේ නම , කරුණු දැන දැනම අනාවරණය නොකළ යුතුය.
III. අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් චෝදනා හෝ දඬුවම් හෝ ලැබූ පුද්ගලයකුගේ ඥතීන්ගේ අනන්‍යතාව ඔවුන්ගේ කැමැත්ත නැතිව හෙළිදරව් නොකළ යුත්තේය.

6.3 පුවත්පත් කලාවේදියෙක් දැන දැනම හෝ හිතාමතා හෝ ජනවාර්ගික හෝ ආගමික අසමගියට හෝ ප්‍රචණ්ඩත්වයට අනුබල නොදිය යුත්තේය.

6.4 I. පුවත්පත්, පුද්ගලයකුගේ වර්ගය, වර්ණය, ආගම හා ලිංගිකත්වය පිළිබඳවත් ශාරීරික හෝ මානසික රෝගාබාධ පිළිබඳවත් අගති සහගත හා අවඥසහගත කරුණු සඳහන් කිරීමෙන් වැළැකිය යුත්තේය.

II.පුද්ගලයකුගේ වර්ගය, කුලය, ආගම, ලිංගික නැඹුරුතා ශාරීරික හෝ මානසික රෝගාබාධ පිළිබඳ විස්තර, කතාවට සෘජුවම අදාළ වන්නේ නම් විනා, එසේ නැතිව ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙන් වැළැකිය යුත්තේය.

6.5 I. පොදු වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත්වන්නට කලින් තමන් අතට පත්වන මූල්‍ය තොරතුරු තමන්ගේම වාසිය සඳහා යොදා ගැනීම නීතියෙන් තහනම් නොවන අවස්ථාවකදී වුවද පුවත්පත් කලාවේදීහු එම තොරතුරු එසේ යොදා නොගත යුත්තෝය. ඒ තොරතුරු අනුන්ගේ වාසිය පිණිස ඔවුන් අතටද පත් නොකළ යුත්තෝය.

II. ව්‍යාපාර කොටස්වලින් හා සුරැකුම් පත්වලින් තමන්ටත් තමන්ගේ සමීප පවුල්වලටත් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයේ මූල්‍ය පොලී ලැබිය හැකි බව පුවත්පත් කලාවේදීන්ට/වේදිනියන්ට දැනගන්නට ලැබුණු විට ඔවුහු ඒ පිළිබඳ තොරතුරු ප්‍රකාශකයාටත් කර්තෘ හෝ මූල්‍ය කර්තෘටත් හෙළිදරව් නොකර නොලිවිය යුත්තේය.

6.6 සියදිවිනසා ගැනීම් වාර්තා කිරීමේදී ඒ ජීවිත හානිය සඳහා යොදා ගැනුණු උපක්‍රමය පිළිබඳ පමණට වැඩි විස්තර ඉදිරිපත් නොකිරීමට පුවත්පත් කලාවේදියෝ පරෙස්සම් විය යුත්තෝය.

7. පෞද්ගලිකත්වය

7.1 පුද්ගලයන්ගේ පෞද්ගලික හා පවුල් ජීවිත ඔවුන්ගේ ගේ-දොර ,සෞඛ්‍යය හා සහසම්බන්ධතාද කෙරෙහි ගෞරවයක් දැක්වීමෙහිලා පුවත්පත් විශේෂ සැලකිල්ලකින් ක්‍රියා කළ යුත්තේය. පෞද්ගලිකත්වයට ඇති මේ අයිතිය අදාළ පුද්ගලයන්ගේ කැමැත්තෙන් තොරව ආක්‍රමණය කිරීම සාධාරණීකරණය කළ හැක්කේ පොදුජන සුබ සිද්ධිය ඒ සියල්ල ඉක්මවා යන්නේ නම් පමණකි.

7.2 පෞද්ගලිකත්වය පිළිබඳ සාධාරණ අපේක්ෂාවක් පවත්නා පෞද්ගලික හෝ පොදු තැනක සිටින පුද්ගලයන් ඔවුන්ගේ කැමැත්ත නැතිව ඡායාරූපගත කරනු සඳහා දිගු කාච සහිත හෝ වෙනත් ආකාරයක කැමරා භාවිතය, පොදු යහපත පිණිස නොවන්නේ නම්, පිළිගත හැක්කක් නොවේ.

7.3. ශෝකය හෝ කම්පනය හා සම්බන්ධ සිද්ධි පිළිබඳ කරුණු විමසීමේදීත් ඒ සඳහා ඒවාට සම්පවීමේදීත් නිසි සංවේදීතාවෙන් හා ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන්ද කටයුතු කිරීමට පුවත්පත් කලාවේදීහු විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුත්තෝය.

7.4 සිය පාසල් සමය අනවශ්‍ය අත පෙවීම්වලින් තොරව සම්පූර්ණ කර ගන්නට බාලයනට නිදහස තිබිය යුතුය. ළමයකුගේ පෞද්ගලික ජීවිතය හා සම්බන්ධ කරුණු ප්‍රකාශයට පත් කිරීම පිළිගත හැකි කාර්යයක් වනු ඇත්තේ ඔහුගේ හෝ ඇගේ පවුලේ හෝ භාරකරුගේ කීර්තිය ප්‍රසිද්ධිය හා තත්ත්වය හැර අනෙක් කරුණක් පොදුජන සුබසිද්ධිය උදෙසා වන්නේ නම් පමණකි.

7.5 පෞද්ලිකත්වය ආක්‍රමණය කිරීමට එරෙහි තහංචි රෝහල්වල හෝ සමාන වෙනත් ආයතනවල හෝ සිටින පුද්ගලයන් පිළිබඳ විමසීම්වලට විශේෂයෙන් අදාළ වන්නේ එය පොදුජන සුබ සිද්ධිය පිණිස නොවන්නේ නම් ය.

8. හිරිහැර හා කපටිකම්

8.1 ඡායාරූප ශිල්පීහුද ඇතුළු පුවත්පත් කලාවේදීහු බිය වැද්දීමෙන් හෝ හිරිහැර කිරීමෙන් හෝ වැරැදි කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් හෝ කපටිකමින් හෝ තොරුතුරු හෝ ඡායාරූප ලබා ගැනීමට තැත් නොකළ යුත්තෝය. පොදු ජන යහපත පිළිබඳ සාධකයෙනසාධාරණීකරණය කළ නොහැකි නම් හා වෙනත් පිළිවෙළකින් තොරතුරු ලබා ගත හැකි නොවිණි නම් දිගු කාච කැමරා හෝ ශ්‍රවණ උපකරණද භාවිත නොකළ යුත්තෝය.

9. ගෞරවය

9.1 සෑම පුවත්පත් කලාවේදියෙක්ම තමන්ගේ වෘත්තියේ ගෞරවය ආරක්ෂා කළ යුත්තේය.

අර්ථ නිරූපණය

1. 'මහජන යහපත' යනු,

I. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, යහපාලනය, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස භාජනතාවගේ මූලික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පොදු ජනතාව කෙරෙහි සෘජුව හෝ වක්‍රව හෝ බලපාන සිද්ධි පිළිබඳව පොදු ජනතාවත් ඔවුන්ගේ තේරී පත් වුණු රජයත් දැනුවත් කිරීම හා අපරාධ, දූෂණ, අයථා පරිපාලනය හෝ වෙනත් අයුතු අසාධාරණකම් සොයා බලා හෙළිදරව් කිරීම.

II. මහජන සෞඛ්‍යය, සුරක්ෂිතතාව, සමාජ, සංස්කෘතික හා අධ්‍යාපන ප්‍රමිති ආරක්ෂා කිරීම.

III.පුද්ගලයකුගේ හෝ සංවිධානයක හෝ ප්‍රකාශයක් හෝ ක්‍රියාවක්නිසා නොමග යැවෙන ජනතාව ඉන් ආරක්ෂා කර ගැනීම.

2. කුමන තත්ත්වයක් යටතේ වුවද පොදුජන සුබ සිද්ධිය අදාළ වන අවස්ථාවකදී එය යථා පරිදි ඉටු වී තිබේද යන වග පැහැදිලිව දක්වන සම්පූර්ණ විස්තරයක් ඉදිරිපත් කරන ලෙස කතුවරයාගෙන් හා/හෝ පුවත්පත් කලාවේදියාගෙන්/වේදිනියගෙන් ඉල්ලා සිටීමේ අයිතිය පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමට ලැබෙනු ඇත.

පරිගණක ප්‍රකාශන

මෙම වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාවේ විධිවිධාන පුවත්පතේ අන්තර්ජාල ප්‍රකාශනවලටද අදාළ වනු ඇත.

සමාලෝචනය

ශ්‍රී ලංකා කර්තෘ සංසදයේ සාමාජිකයන්ගෙන්/සාමාජිකාවන්ගෙන් හා සංසදය විසින් පත් කැරෙන එහෙත් සංසද සාමාජික නොවන්නන්ගෙන්ද සමන්විත වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති කමිටුවක උපදෙස් ඇතිව, ශ්‍රී ලංකා කර්තෘ සංසදය මෙම වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාවේ විධිවිධාන වරින් වර සමාලෝචනය කළ යුත්තේය.

පහත දැක්වෙන සංවිධාන මේ ආචාර ධර්ම පද්ධතියට සහයෝගය දැක්වීය.

පුවත්පත් ප්‍රකාශකයන්ගේ සංගමය, නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය, ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍ර'කලාවේදීන්ගේ සංගමය, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය, ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය, ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් මාධ්‍ය සංසදය , මාධ්‍ය සේවක වෘත්තීය සමිති සම්මේලනය, ශ්‍රී ලංකා ද්‍රවිඩ මාධ්‍ය සංවිධානය, දකුණු ආසියානු නිදහස් මාධ්‍ය සංගමය-(ශ්‍රී ලංකා පාර්ශ්වය)

ශ්‍රී ලංකා කර්තෘ සංසදය

වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාව මූලාශ්‍ර

ගෞරවය

පෞද්ගලිකත්වය